

A honismereti mozgalom helyzete Komárom megyében

A megyei honismereti mozgalom egyik legfontosabb formáját, a hazaszeretetre nevelés hatékony módját jelentik a honismereti szakkörök. Komárom megyében a számuk 18, a megye öt városa közül Tatabányán 4, Komáromban 3, Tatán, Esztergomban és Oroszlányban 1—1 szakkör működik. A 18 szakkörből 4 középiskolás, 1 vegyes (felnőtt és iskolás), többségük (13) pedig általános iskolás tagokat foglalkoztat.

Az általános iskolásokkal — még életkoruknak megfelelően is — az alapoknál kell kezdeni: környezetük, lakóhelyük nevezetességeivel, történelmi, néprajzi, természettudományi értékeinek megismertetésével. Néprajzi tárgygyűjtés mellett már foglalkoznak a munkásmozgalom, az ipartörténet, a földrajzinév-gyűjtés és a műemlékvédelem alapfogalmaival is. Apolják a hagyományokat, rendben tartják az emlékművek környékét, ismerkednek a megye, az ország múzeumaival, műemlékeivel. Munkájuk segítésére az MMK keretében honismereti szakbizottság alakult, amelynek feladata a szakköri munka ellenőrzése, irányítása, a munkatervék átnézése, a szakkörvezetők továbbképzésének szervezése. A megyei szakköri munka összehangolására, színvonalának emelésére öt esztendeje minden évben megrendezzük a múzeumi hónap keretében a honismereti szakköri szemlét. Ezeket mindig a megye más-más városában tartjuk, egybekötve a környékbeli szakkörök bemutatkozásával. Az elmúlt évben — továbbképzési céllal — az üzemtörténet-írás témaköréből is hallhattak előadást a szakkörvezetők. Ez a honismereti szakág megyénkben fontos lenne, és az általános iskolások életkori, fejlettségi fokának megfelelő lehetőségei is vannak. 1978. október 31-én Tatabányán rendeztük meg a szemlét, ahol múzeumlátogatás, munkásmozgalmi előadás segítette a szakkörvezetők továbbképzését.

A középiskolások már komolyabb munkákat végeztek. A legkiválóbb kézbéri szakkör dr. Tári Róbert vezetésével a paraszti gazdálkodás és a mesterségek anyagát gyűjtötte össze, munkáik módszerével eredményesen tűntek ki a soproni diánapokon és a néprajzi pályázatokon. A komáromi gimnáziumi szakkör munkaterve is egyre változatosabb. A környék néprajzát, iparát, a város üzemének történetét dolgozzák fel. A tatabányai Bányaiipari Technikum szakköre főként iparuk történetével foglalkozik. Tagjai az ipartörténeti múzeumba is járnak és segítenek a gyűjtésben.

Sajnos, Esztergomban nincs középiskolai szakkör. Az egyetlen általános iskolai szakkör a levéltár keretében és annak segítségével működik. Ezt főként a megfelelő vezető hiánya okozza, mert korábban komolyan foglalkoztak néprajzi anyagok gyűjtésével.

Dömös nagy létszámú szakkörét a sokféle munka jellemzi. A régészeti ásatások meglátogatása, régi sírkövek, természeti értékek számontartása, néprajzi gyűjtés, régi mesterségek, fényképezés egyaránt szerepel munkájukban. Az általános iskolástól a felnőtt, fizikai dolgozóig sok lelkes embert fog össze ez a szakkör. A középiskolások számára fontos és jó lehetőséget nyújtanak a nyári honismereti táborok. Réde, Tata, Esztergom után az elmúlt évben Oroszlányban rendezték a tábort.

A középiskolás szakkörök számát Esztergomban és Oroszlányban egy-kettővel jó lenne növelni. Mindkét helyen jók az adottságok, Oroszlányban pedig kitűnő működési lehetőségek vannak a szakkör számára.

A szervezett honismereti munka másik formáját a Múzeumbarát Körök jelentik, amelyek minden városunkban működnek és évek óta összefogják a múzeumok és a múzeumi szakterületek művelőit. Ha a szakkörök esetében inkább az a gondunk, hogy túl fiatalok a komoly munkához, ebben a formában inkább az volt a baj, hogy túl idősök voltak. Ugyanakkor a szakköri tagok bevonásával a körök örömdetesen fiatalodnak a

megyében. Szerencsés a helyzetük ott, ahol múzeum is van (Esztergom, Tata, Tatabánya), hiszen itt élő, közvetlen a múzeummal való kapcsolatuk. Komáromban csak kiállítóhely van, Oroszlányban pedig nincs múzeum. A köröket azonban mindkét helyen muzeológus vezeti. A baráti körök célja a múzeum segítése a tárgyak, dokumentumok, hagyományok felkutatásában, a műemlékvédelemben és a múzeumi előadások, kiállítások népszerűsítése.

A múzeum a klubtagok számára előadásokat, vezetéseket, kirándulásokat rendez, ismerteti a megyei, sőt az országos kutatási eredményeket.

Nagyon sokat jelent, hogy Esztergomban külön ifjúsági tagozat jött létre, Tatán és Tatabányán pedig aktív résztvevők a honismereti mozgalomban dolgozó középiskolások. A körök tagjai tevékeny gyűjtőmunkát végeztek és végeznek Tatabányán, nagy részük volt az állandó kiállítás megrendezésében is. Esztergomban, Tatán számos régészeti lelőhely bejelentése is az ő érdemük. Oroszlányban, ahol nincs múzeum, különösen jelentős a szerepük. A néprajzi, ipartörténeti gyűjtésben tevékenyen közreműködnek a Vértes vidék műemlékeinek védelmében.

Komáromban segítik a kiállítóhelyként működő Klapka György Múzeum munkáját, s nagyon érdeklődnek városuk és közvetlen környékük történeti múltja iránt.

A tatai kör tagjai között gyűjtők, helytörténeti kutatók is vannak. Összejöveleik helye a múzeum vagy a művelődési központ. Állandó, jól felszerelt előadóteremmel vagy kiubhelyiséggel sajnos nem rendelkeznek.

Könyvtári keretek között működik, de elsősorban honismereti jellegű a tatai Móricz Zsigmond Könyvtár helytörténeti klubja. 25 beiratkozott tagjuk van, akik főként az idősebb korosztályhoz tartoznak és részben maguk is helytörténettel foglalkoznak. Előadásaik, kirándulásaik közvetlen környékük mélyebb, pontosabb megismerését szolgálják. Hasonló jellegű a Dunaalmáson működő Irodalombarát Kör, ahol helytörténeti előadásokat is tartanak. Rendszeresen rendez helytörténeti, irodalmi előadásokat a József Attila Megyei Könyvtár és a komáromi járási könyvtár is. A három forma — úgy vélem — szorosan összefügg egymással és a művelődésnek olyan érdekes, hatásos formáját adja, amely az érzelmi kötődés, a lokálpatriotizmus révén igazi, szocialista hazaszeretetre nevelhet.

ISKOLAI HONISMERETI SZAKKÖRÖK: 1. Komárom: Klapka György Általános Iskola, vezető: Sterczter Dezsőné — 2. Komárom: Petőfi Sándor Általános Iskola, vezető: Görögh Pálné — 3. Komárom: Jókai Gimnázium, vezető: Hetessy Lúdia — 4. Kisbér: Táncsics Gimnázium, vezető: dr. Túry Róbert — 5. Tatabánya: 314. sz. Szakmunkásképző Intézet, vezető Kovács János — 6. Tatabánya: 5. sz. Általános iskola, vezető: Győri Józsefné — 7. Tatabánya: Kertváros- és Általános Iskola, vezető: Bártfai Miklósné — 8. Tatabánya: Táncsics Mihály Általános Iskola, vezető: Simon Zoltán — 9. Tatabánya: Péch Antal Bányaiipari Szakközépiskola, vezető: Vizely Ferenc — 10. Vértessomlói általános iskola, vezető: Bieder Antal — 11. Kecskéd: általános iskola, vezető: Pintér Dávidné — 12. Dad: általános iskola, vezető: Csekovszky Árpádné.

MŰVELŐDÉSI HÁZAK SZAKKÖREI: 1. Oroszlány: általános iskolásokból, vezető: Földi Józsefné — 2. Tarján: általános iskolásokból, vezető: Szegedi Jánosné — 3. Esztergom: Megyei Levéltár, vezető: Piffkó Piéterné — 4. Dömös: felnőtt vegyes, vezető: Bellovai Barna — 5. Tát: Kátai Ferenc — 6. Nyergesújfalu: Szekeresné dr. Niszler Mária.

MŰZEU BARÁT KÖRÖK: 1. Tatabánya — múzeumban, 62 fő — Fűrészné Molnár Anikó; 2. Oroszlány — 75 fő — Fűrészné Molnár Anikó; 3. Tata — 80 fő — dr. B. Szatmári Sarolta; 4. Komárom — 40 fő — Verebélyi Erika; 5. Esztergom — ifjúsági és felnőtt, 150 fő — dr. Horváth István.

B. Szatmári Sarolta

Új állandó kiállítás nyílt a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeumban

A Szekszárd központjában levő, neoreneszansz stílusú épület eredetileg is múzeumnak készült. A megyében már 1847-ben felmerült a múzeum létesítésének gondolata, a megvalósítás azonban a XIX. század végére maradt. *Wosinsky Mór*, a neves régész tervei alapján *Apponyi Sándor* lengyeli földbirtokos támogatásával és jelentős egyéni felajánlások segítségével 1902-ben nyitotta meg kapuit. Az első kiállításon régészeti, néprajzi és iparművészeti tárgyakat mutattak be. A múzeum tevékenysége kezdettől fogva szorosan összefonódott a közművelődéssel és az ismeretterjesztéssel. Felolvasó esteket rendeztek, megszervezték Szekszárdon az első munkásgimnáziumot és mindent megtekint a tudományágak népszerűsítésére. A Béri Balogh Ádám Múzeum ezeket a hagyományokat folytatja napjainkban is.